

Досадашњи економски и некономски интереси и разлози диктирали су услове и начин експлоатације природних ресурса и добара, без урачунавања директних или индиректних утицаја на животну средину.

Један од начина остваривања политике заштите животне средине је и очување биолошке, геолошке и предеоне разноврстности имајући у виду економске, културне и регионалне потребе држава Европе и принцип одрживог развоја. Потреба за очувањем и заштитом природе као дела еколошког наслеђа који често не познаје границе обавезује све државе да својим нормативним, планским и другим мерама спрече и очувају биолошку разноврсност Европе.

Са аспекта политике једне земље, посматрање биолошке, геолошке и предеоне разноврсности првенствено се дефинише у економском смислу. Вредности биолошких и геолошких ресурса основ су социјалног и економског развоја једне заједнице. Ови ресурси, као обновљиви и необновљиви представљају градивни материјал који улази у сваки основни тип економске делатности и то на њеним базичним нивоима.

Заштита, очување и управљање природним вредностима, а пре свега као биолошких и геолошких ресурса је захтев и потреба човека и његов однос према природи. Такав однос обезбеђује потребну хармонију између човека и његових активности с једне стране и очување природе и њених вредности са друге стране.

Одређивање проблема које нацрт закона треба да реши

Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС," бр. 135/04) уређени основи заштите природе и њених вредности, као дела животне средине.

Потреба да се посебним прописом регулише заштита природе, очување њених вредности заснована је на јачању и примени начела ефикасности и одрживог коришћења обновљивих природних ресурса, уређивању управљања природним вредностима, а пре свега оним вредностима које имају посебан значај за

уређују правила у заштити, очувању, одрживом коришћењу обновљивих природних вредности и ресурса и очување биолошке, геолошке и предеоне разноврсности, тако да не постоје друге могућности за решавање наведених проблема.

Зашто је доношење закона најбоље решење проблема?

Потреба за заштитом, очувањем и унапређивањем биолошке (генетичке, специјске, екосистемске), геолошке и предеоне разноврсности, као и за добробити животиња, усклађивањем људских активности, економских и друштвених развојних планова, програма, основа и пројеката са одрживим коришћењем обновљивих и необновљивих природних вредности и ресурса и дугорочним очувањем природних екосистема и природне равнотеже, одрживим коришћењем/управљањем природним ресурсима и добрима, обезбеђивање њихове функције уз поштовање начела очувања природних вредности и равнотеже природних екосистема, благовремено спречавање људских активности и делатности које могу довести до трајног осиромашења биолошке и предеоне разноврсности, као и поремећаја са негативним последицама у природи, утврђивање и праћење стања у природи као и унапређење стања нарушених делова природе и предела основни су *разлози за доношење закона*.

Посебно треба нагласити да се Нацртом закона утврђују *мере заштите природе и природних вредности* које се спроводе утврђивањем и проценом стања, појава и процеса у природи и пределу, заштитом природних добара, успостављањем система праћења природних вредности и заштићених природних добара, спровођењем мера заштите природе и предела, утврђивањем услова и мера заштите природе и предела у просторним и урбанистичким плановима, пројектној документацији, основама и програмима управљања природним ресурсима у рударству, енергетици, саобраћају, водопривреди, пољопривреди, шумарству, ловству, рибарству, туризму и другим делатностима од утицаја на природу, изградом извештаја о стању природе, доношењем и спровођењем стратегија, програма, акционих и санационих планова и планова управљања, успостављањем система управљања природним вредностима и заштићеним природним добрима, повезивањем и усклађивањем државног система са међународним системом заштите природе и предела, потстицањем научног и стручног рада у области заштите природе, обавештавањем јавности о стању природе и учествовањем јавности у одлучивању о заштити природе, потстицањем и промоцијом заштите природе, развијањем свести о потреби заштите природе у процесу васпитања и образовања, као и утврђивањем одговорности субјеката заштите.

На кога ће и како утицати решења предложена у закону?

Закон ће имати позитиван утицај на:

1) *кориснике подручја* - јасним утврђивањем њихових права и обавеза, кроз дефинисање садржаја управљачких докумената, предузимање мера при очувању и заштити природе и њених вредности, утврђивањем накнада за коришћење овог ресурса и њихове расподеле;

правна и физичка лица, при вршењу својих послова и задатака дужни су да поступају у складу са начелима, циљевима, мерама и условима заштите и трајног очувања природе и да при томе остварују међусобну и међународну сарадњу.

Да ли закон стимулише појаву нових привредних субјеката на тржишту и тржишну конкуренцију?

Како је овим законом утврђено право и могућност обављања дозвољених делатности и активности у заштићеном подручју створиће се могућност појаве нових привредних субјеката, у области туризма, угоститељства, мале привреде.

Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да изнесу своје ставове о закону?

Анализа примене важећег закона, а имајући у виду стање у области заштите природе и њених вредности, као и потреба законског регулисања управљања заштићеним подручјима и дивљим врстама биљака и животиња, указала је на потребу израде датих решења. Нацрт закона је био *доступан јавности* на давање примедба, предлога и сугестија од 07. до 16. октобра 2008. година од када се налази на сајту Управе за заштиту животне средине. У току рада на закону, као и у току јавне расправе дати су и изнети предлози и сугестије од стране стручних организација, удружења и невладиних организација који су и уграђени у текст Нацрта закона. Јавна расправа је спроведена од 07. до 16. октобра 2008. године

Које ће мере током примене закона бити предузете да би се остварили разлози доношења закона?

Групу законодавних, управних и других мера чине:

1) *доношење Стратегије заштите биолошке, геолошке и предеоне разноврсности* коју доноси Народна скупштина за период од десет година, *и програми заштите природе* које доносе Влада, Извршно веће аутономне покрајине или надлежни орган јединице локалне самоуправе, за период од десет година;

2) *приказ главних вредности и природних ресурса и њихових корисника;*

3) *приоритетне активности* на чувању, одржавању и мониторингу природних и других вредности и чинилаца животне средине и техничкој, биолошкој и другој заштити; оцену стања заштићеног подручја; приоритетне задатке научноистраживачког и образовног рада; планиране активности на одрживом коришћењу природних ресурса, развоју и уређењу простора; просторну идентификацију планских намена и режима коришћења земљишта и др.

4) *заштита еколошки значајних подручја;*

5) *научно истраживачки рад*, у циљу истраживања, проучавања, станишта и станишних типова, као и очувању екосистема;

6) *мере које се тичу промета дивљим врстама биљака и животиња и успостављање контроле у прекограничном промету;*

7) *појачан инспекцијски надзор* над спровођењем закона и изрицање прописаних казни сразмерно штети која се може причинити обновљивом природном ресурсу.

Предвиђене мере утврђују правац и пут заштити природе и очувању биолошке и пределеоне разноврсности.

V. СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОВОГ ЗАКОНА

За спровођење овог закона нису потребна додатна средства из Буџету Републике Србије. Доношење овог закона неће изазвати повећање трошкова у буџету Републике јер највећи део послова у његовој примени до сада је обављало Министарство сагласно утврђеним и повереним пословима у Закону о министарствима ("Службени гласник РС" број 65/08), преко својих постојећих запослених и редовне инспекције. Спровођење закона неће узроковати повећање броја запослених и набавку нове опреме. Повећање послова односи се на доношење подзаконских аката што ће се сврстати у дужности високостручних службеника Министарства. Права и дужности које доноси закон, а које захтевају посебне активности субјеката заштите, могу се уредити кроз буџетско планирање у 2009. години и редовној активности носилаца заштите природе.

Стратегију заштите природе као приоритетни и основни документ реализације закона, носиоци израде стратегије ће спровести у оквиру својих редовних послова са постојећим техничким и стручним потенцијалом. Реструктурирање јавних предузећа у управљаче заштићених добара, биће спрвено у складу са поступком реструктурирања јавних предузећа. Средства за заштиту и развој заштићених добара и рад управљача заштићених природних добара, обезбедиће претежно сами управљачи у складу са овим законом.

→ ЧУВАРИ, Пројекат

2) управљаче заштићеног подручја- јасним утврђивањем њихових права и обавеза, кроз дефинисање мера које су дужни да предузимају при управљању заштићеног подручја, као и услова и мониторинга природних вредности због којих је подручје проглашено за заштићено;

3) надлежне органе, стручне службе и организације- јасним утврђивањем услова и мера заштите у просецу планирања и коришћења ресурса, ограничења, и забране промета строго заштићених дивљих врста, као и утврђивањем дозвола обављање одређених радњи и активности које се планирају и предузимају како у природи тако и у заштићеним подручјима.

Законом су утврђене и разграничене надлежности органа Републике, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе које се односе на: уступање рибарских подручја на коришћење, давање сагласности на програме управљања, утврђивање и расподелу накнаде, као и утврђивање штете која је причињена природи а посебно заштићеним дивљим врстама биљака и животиња.

Предложеним решењима у Нацрту закона обезбеђује се одговорност свих горе наведених субјеката за очување и заштуту природе као обновљивог и неоновљивог природног ресурса, с једне стране и надлежних органа Републике, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, с друге стране.

Који су трошкови које ће примена закона изазвати грађанима и привреди, посебно малим и средњим предузећима?

Трошкови које примена овог закона ствара за грађане, предузећа односе се само на коришћење заштићеног подручја, по коме привредна друштва или друга права лица, предузетници и грађани као корисници заштићеног подручја плаћају накнаду управљачу заштићеног подручја, за делатности туризма, угоститељства, трговине, транспорта, дистрибуције, преноса, телекомуникација, снимања и сл.; коришћење посебно уређених или погодних терена за поједине намене коришћења (паркирање, рекреацију, спорт, ложишта, постављање реклама); коришћење имена и знака заштићеног подручја; услуга управљача заштићеног подручја. Ове накнаде су и сада биле предвиђене законом.

Предложена решења позитивно утичу на грађане и предузећа да у заштићеном подручју могу обављати делатности које нису у супротности са мерама и условима заштите (туризам, угоститељство, стари занати, и трговина).

Да ли позитивни ефекти доношења закона оправдавају трошкове његове примене?

1) Свакако, јер се овим законом остварује примена начела високог степена заштите природе и природних вредности, начело одрживости, начело примене мера и услова заштите природе, начело интегрисане заштите, начело „корисник плаћа” - корисник природних вредности, ресурса и добара, односно заштићеног природног добра дужан је да плати накнаду за њихово коришћење и сноси трошкове санације и рекултивације простора и начело сарадње - државни органи и јединице локалне самоуправе, организације и институције, као и друга

Србију и Европу. Такође, потреба за свеобухватним односом према биолошкој и геолошкој разноврсности основ је укључивања у еколошку мрежу заштићених подручја, а ради очувања њене посебности и разноврсности.

Поред тога, напредак у концепту очувања природе, тј. природних вредности сам по себи, без недостатка и неусаглашености са другим законима који регулише делатност коришћења ресурса као и међународне обавезе на очувања природе које је држава преузела указују на потребу доношења новог закона који би тај однос ефикасније регулисао. Накнада држави за коришћење обновљивих ресурса а посебно финансирање управљања заштићеним подручјима је питање које захтева прецизно дефинисање, јер одсуство валоризације и повезаност вредности са износом накнаде за њено коришћење су категорије које су подложне злоупотреби у пракси од стране корисника, а на штету државе.

Циљ који се постиже

Потреба за *заштитом, очувањем и унапређивањем природе и њених вредности* односно биолошке, геолошке и предеоне разноврсности обавезују у овом тренутку доношење нових прописа којима се уређује њихова заштита, очување и коришћење.

Нацрт закона уважава до сада достигнути степен демократског и технико-технолошког развоја, различитости и специфичности простора и природних вредности Републике Србије и на целовит начин регулише *заштиту очување и унапређење биолошке (генетичке, специјске, екосистемске), геолошке и предеоне разноврсности, као и добробити животиња.*

Одредбе овог закона односе се утврђивање и процену стања, појава и процеса у природи и пределу, заштиту природних добара; успостављање система праћења природних вредности и заштићених природних добара; спровођење мера заштите природе и предела.

Предложена решења су израз *усклађивања са међународним обавезама* које произилазе из ратификованих међународних уговора у области заштите *биодиверзитета*: Конвенције о биолошкој разноврсности, Конвенције о међународној трговини угроженим врстама дивље флоре и фауне, Конвенције о заштити културне и природне баштине, Конвенција о мочварама које су од међународног значаја, посебно као пребивалиште птица мочварица, као директива ЕЗ о заштити природе.

Додатни разлог за доношење новог закона је и потреба *усаглашавања са Законом о заштити животне средине* и другим прописима којима се регулише одрживо коришћење природних ресурса и добара и планирање и уређење простора. Предложеним законским решењем не мења се битно режим у области заштите природе, већ се унапређује систем управљања природом и њеним вредностима и успоставља основ за очувањем природе.

Да ли разматране друге могућности за решавање проблема?

Материја којом се уређује област заштите природе се не може устројити без постојања законског акта који би дао основ за доношење низа прописа којима се